

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Департамент освіти і науки Полтавської обласної військової адміністрації
Полтавська академія неперервної освіти імені М.В. Остроградського

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

СУЧАСНИЙ СТАН БІОСФЕРИ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ВЕРНАДСЬКОГО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕХНОГЕННИХ ЗАГРОЗ

19 березня 2024 року

ПОЛТАВА
2024

Сучасний стан біосфери у науковій спадщині академіка Володимира Вернадського в контексті сучасних техногенних загроз: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 березня 2024 року) [текст]. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2024. – 210 с.

Друкується за рішенням вченої ради ПНПУ імені В.Г. Короленка від 23 квітня 2024 р., протокол № 13

Рецензенти:

Ляхова Н.О., кандидат медичних наук, доцент кафедри громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою Полтавського державного медичного університету

Антонець М.О., кандидат психологічних наук, доцент кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету.

Дяченко-Богун М.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан біосфери у науковій спадщині академіка Володимира Вернадського в контексті сучасних техногенних загроз» містять в собі наукові праці з питань сучасного стану та охорони рослинного і тваринного світу, гідросфери, літосфери та педосфери; перспективи видобутку та сучасний стан мінерально-сировинних ресурсів; медико-біологічні аспекти здоров'я людини в контексті техногенних загроз в біосфері; життєвий та науковий шлях В.І. Вернадського; науково-педагогічні аспекти вивчення біосфери землі у закладах вищої та загальної середньої освіти.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки

© Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2024.

© Авторський колектив, 2024.

МОЛОДІ ІЗ ТЕХНОГЕННИМИ ЗАГРОЗАМИ СЬОГОДЕННЯ.....	118
Новописьменний С.А. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ.....	120
Ніколаєва Ю.В., Мамчур З.І., Кийко А.О. КОРИСНІ ДЛЯ ПТАХІВ ДЕКОРАТИВНІ ПЛОДОВІ РОСЛИНИ В УРБОЕКОСИСТЕМІ.....	126
Овчаренко Г.В., Роша Л.Г., Коренєва Ж.Б. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ STEM ПРИ ВИКЛАДАННІ ОСВІТЬОГО ВИБІРКОВОГО КОМПОНЕНТУ «ФІТОТЕРАПІЯ У ВЕТЕРИНАРІЇ ТА ОСНОВИ ФІТОДИЗАЙНУ».....	129
Павленко Ю.О., Школяр С.П. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ БАГАТОПРОФІЛЬНОМУ КООПЕРАТИВІ.....	132
Писаренко В. М., Писаренко П.В., Самородов В.М. НООСФЕРНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА С.С. АНТОНЦЯ (1935-2022) – ПРИКЛАД ВТІЛЕННЯ ІДЕЙ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО В АГРОСФЕРУ.....	135
Піщаленко М.А., Логвиненко В.В., Перепадченко Т.О. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ НООСФЕРИ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО.....	136
Приходченко В.О., Гладка Н.І., Денисова О.М., Моїсєєнко Ю.О. РОЛЬ БІОХІМІЇ У ЗБЕРЕЖЕННІ ТВАРИННОГО СВІТУ.....	138
Прохоренко О.М., Сирота І.О., Коробка О. О., Закалюжний В.М. ВПЛИВ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА СУЧАСНИЙ СТАН ПОПУЛЯЦІЇ КОПИТНИХ ССАВЦІВ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	140
Прохоренко В.І. ІНТЕГРАЦІЯ ВИВЧЕННЯ БІОСФЕРИ ЗЕМЛІ В НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ У ВИЩІЙ ТА ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ.....	141
Пушкар С.В. ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ПТАХІВ МГАРСЬКОГО МОНАСТИРЯ (ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ).....	144
Пятаченко В.І. ВІД БІОСФЕРИ ВЕРНАДСЬКОГО ДО НООСФЕРИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	147
Рибалка О.Я. ЄДНІСТЬ ПРИРОДИ ТА МЕНТАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ОСОБИСТОСТІ В СВІТЛІ ІДЕЙ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО.....	153
Рокотянська В.О. ЕКОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ ҐРУНТІВ.....	156
Рудакевич І.Р. ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ ПРЕДМЕТАМИ.....	159

виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 310-311. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20924>

3. Школяр С. П., Шпильовий В. Д. Формування в майбутніх менеджерів здатності до управління інноваційними проектами // Витоки педагогічної майстерності: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. Випуск 30. С. 184-191. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20229>.

НООСФЕРНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА С.С. АНТОНЦЯ (1935-2022) – ПРИКЛАД ВТІЛЕННЯ ІДЕЙ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО В АГРОСФЕРУ

Писаренко В. М., Писаренко П.В., Самородов В.М.

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Серед справжніх послідовників В.І. Вернадського у сприйнятті його ноосферологічних постулатів була діяльність відомого аграрія Героя України Семена Свиридоновича Антонця (1935-2022) [1,2,4]. Засноване ним ПП «Агроекологія» на Полтавщині стало найкращим прикладом пророчих слів В.І. Вернадського про те, що «Біосфера неминуче перетвориться в ноосферу, тобто сферу, де людський розум буде відігравати домінуючу роль в розвитку системи «людина-природа» [3].

Створена багаторічними зусиллями С.С. Антонця ноосферна модель функціонування господарства будується на одному теоретичному узагальненні В.І. Вернадського, а саме на його вченні про живу речовину. Адже максимальному її накопиченню та розвитку підпорядкована уся діяльність згаданого підприємства [1,2,4].

З огляду на це, наведемо головні складові ноосферної моделі запровадженої С.С. Антонцем:

- У сівозмінах багаторічні бобові трави складають 25-27%
- Мілкий обробіток ґрунту на глибину 4-5 см без обертання скиби становить основу землеробських технологій
- Внесення органічних добрив здійснюється обрuch із використанням сидеральних культур
- Застосовується низка екологічно безпечних агротехнічних заходів
- Використовуються мікробіологічні препарати
- Впроваджується комплекс сучасних сільськогосподарських машин та механізмів, надто для боротьби з бур'янами.

При впровадженні цих складових підтримується позитивний поживний, водний і фітосанітарний режими.

Все наведене сприяє розвитку мікробіоти. Вона стає головною рушійною силою усіх обмінних процесів, які відбуваються у ґрунті. І таким чином він за словами В.І. Вернадського, являється місцем «найвищої

геологічної енергії живої речовини, найважливішою за своїми геохімічними наслідками лабораторією, в якій відбуваються біохімічні процеси» [3].

Таким чином формується потужна мікориза. Вона при будь-яких змінах погодних умов виступає надійним медіатором регуляторних процесів. Узгодженості позитивного впливу ґрунтового біому на розвиток рослин надає те, що у ПП «Агроекологія» вже 45 років поспіль не використовують пестицидів та мінеральних добрив [1,4].

Окремо слід визначити, що постійний рослинний покрив полів (основні культури, проміжні культури, сидерати), збільшують засвоєння з повітря вуглекислого газу, що зменшує кількість парникових газів в атмосфері.

При впровадженні системи на рівні високої рентабельності виробництва вона забезпечує збереження біосфери планети, здоров'я людей та отримання екологічно безпечних продуктів харчування і сировини, як рослинництва, так і тваринництва.

Таким чином, ідеологія гармонійного з навколишнім середовищем органічного землеробства, базується на знанні законів природи. Неосферні принципи С.С. Антонця через це набули визнання, авторитету і пошани аграрної спільноти не лише України, а й світу [2].

Ще у 1931 році, 68-річний В.І. Вернадський записав у своєму щоденнику пророчі слова: «Царство моїх ідей попереду». Як бачимо, він не помилився, наполегливістю та цілеспрямованою діяльністю С.С. Антонця вони впроваджені у життя. Цікаво і символічно, що це сталося саме на Полтавщині. Адже тут Володимир Іванович вперше сформулював ідею про живу речовину».

Список літератури

1. Антонець Семен Свиридонович життєвий шлях та його система органічного землеробства/ В.М. Писаренко, А.С. Антонець, Г.В. Лук'яненко, П.В. Писаренко; наук.ред. В.М. Писаренко. Полтава. 2024. 155 с.
2. Бентежний талант хлібороба: штрихи до портрета агроеколога Семена Антонця/ уклад. : В.М. Самородов, С.В. Поспелов, наук. ред. В.М. Самородов. Полтава: Дивосвіт. 2010, 234 с.
3. Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление. М.: Наука. 1991, 271 с.
4. Поспелов С.В. Втілення ідей В.І. Вернадського в системі органічного землеробства Семена Антонця. В.І. Вернадський та науково-освітня аграрна Україна: Матеріали засідання Президії НААН, присвячені 160-річчю від дня народження (Київ, 11 жовтня 2023 р.). К. С. 65-70.

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ НООСФЕРИ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Піщаленко М.А., Логвиненко В.В., Перепадченко Т.О.

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава